

Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi
Alanında
Bilgiye Erişim/Kataloglama Sorunları
Sempozyumu
14-15 Eylül 2017, İstanbul

Müzik Eserlerinin ve Müzik Temalı Bilgi
Kaynaklarının Organizasyonunda Teori-
Uygulama Farklılıkları

Doç. Dr. Mehmet Ali AKKAYA

İçerik

Müzik

Tanımı ve Önemi
Tarihsel Gelişimi
İnsanlık İçin Anlamı

Bilgi Kaynağı Olarak Müzik

Müzik Notaları
Müzik Eserleri
Müzik Kitapları
Müzik İcracıları
Müzik Enstrümanları

Müzik Notalarında Bilgiye Erişim

Müzik Notalarının Organizasyonu
Müzik Notalarının Kataloglanması

Müzik Temalı Bilgi Kaynaklarında Bilgiye Erişim

Müzik Kitaplarının Organizasyonu
Müzik Kitaplarının Kataloglanması

Müzik Notaları ve Müzik Temalı Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesine Teori-Uygulama Farklılıkları

Sanat ve Müzik

Sanat

- İnsanın tarihsel evrimine eşlik eden en eski yol arkadaşlarından biridir.
- Bireye kendini kendine özgü bir biçimde ifade etme fırsatı verdiği için her zaman sempatik bulunmuştur.
- Sanatçılar yetenekleri doğrultusunda ayrıcalıklı ve saygı duyulması gereken kişiler olarak kabul edilmiştir.

Müzik

- Müzik sanat dallarının en eskilerinden biridir.
- Sanat dalları arasında –şarkı söyleme güdüsü gibi– en ilkel ve en temel güdülerden kaynaklanmış olanıdır (İlyasoğlu, 2001, s. 1).
- İnsanoğlunun duyma ve ses çıkarma yetisinin farkına varması, aynı zamanda müziğin de başlangıcını oluşturur. Çünkü müzik; insanın sevgisini, öfkesini, heyecanını hatta inancını ve gündelik yaşamdaki yapıp etmelerine ilişkin tepkilerini ortaya koymanın doğal yöntemlerinden biri olmuştur.

Müziğin Tarihi

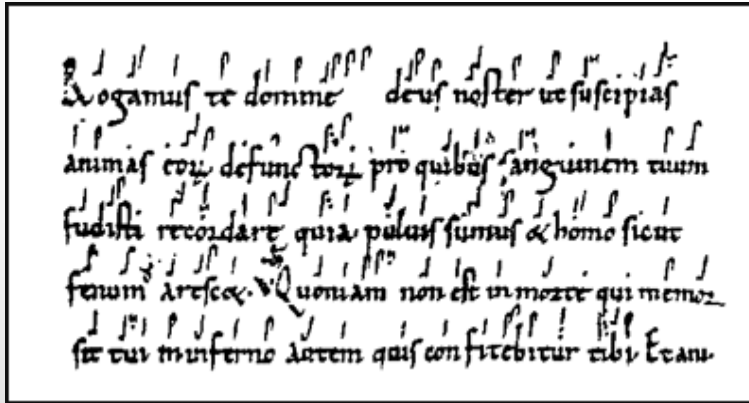
- Müzik sözcüğüne Yunan mitolojisinin esin perileri olan Musalara ait, Musalara yaraşır bir sanat anlamına gelen

- ve ozanlara ilham veren tanrısal varlığın adı olan Antik Yunancadaki museike/mousa terimi kaynaklık etmiştir.
- Mitolojiye göre, nasıl yeryüzündeki krallar Zeus'tan geliyorsa, yeryüzündeki ozanlar ve çalgıcular da Zeus'un kızları olan ve musalar (ilham perileri) olarak adlandırılan dokuz kız kardeştten –Klio, Euterpe, Thalia, Melpomene, Terpsikhore, Erato, Polhymnia, Urania ve hepsinin başı sayılan Kalliope– gelmektedir (Erhat, 2014).
- Temelde biyo-psişik bir organizma olan insan, var olduğu andan itibaren algıladığı sesleri çözümleyip değerlendirmiş ve zaman içinde algıladığı sesleri bir anlatım biçimine dönüştürmüştü ve bu seslerle gerçekleştirilen bu anlatım sanatı, müzik olarak adlandırılmıştır (Say, 2012, s. 17).

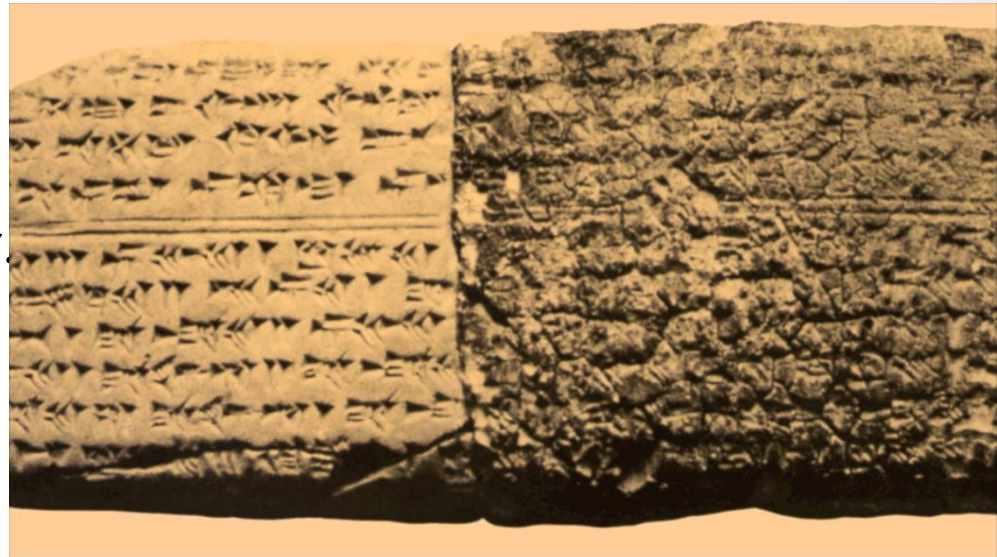
Müzik...

- Yaklaşık 9'uncu yüzyıla kadar müzik, müzikal fikirler ve müzik icra etme teknikleri sözlü gelenek yoluyla kültürler arasında aktarılmış ve gelecek kuşaklara taşınmıştır (A Short History of Musical Notation, 2014).
- M.Ö. 5 binli yıllara kadar geri götürülen bu süreçte Mezopotamya'dan Mısır'a, Hint'ten Çin'e kadar tüm uygarlıkların müzik dünyasına ve müziğin gelişimine katkısı olmuştur.
- Antik Yunan dünyası ile birlikte müziğin tarihinde gelişim eğrisinin kesintisiz gözlemlenebildiği ve kültürel yaşama yansımalarının daha çok dikkate alındığı, sonunda da günümüze ulaşan bir dönem başlar.

Müzik...

- Müzikten söz edildiğinde ilk akla gelen şarkı söylemektir.
- Bu temel bağıntı üzerinden ele alındığında, sesin ve biçimlenmiş zamanın fark edilmesi müziğin başlangıcıdır.
- Ancak müziğin tarihinin insanoğlunun tarihi içinde kaybolmuş dönemleri vardır.
- Müziğin tarihsel sürekliliğine ilişkin bu sorunun temel nedeni, müziğin aktarılır olmasının sağlanamamasıdır.
- Müziğin aktarılabilir olması **müzik yazısının (müzik notası)** bulunması, geliştirilmesi ve yaygınlaşması ile sağlanabilmiştir.

Müzik Notası...

- Bir ses sanatı olan müziğin ana malzemesi ancak işitme duyumuzla algılayabildiğimiz seslerdir.
- Seslere ad vermeyi ilk düşünen, Romalı filozof Boethius (M.S. 480-524) olmuştur. Boethius bunun için dizideki seslerin her birini bir harf ile adlandırmayı önermiştir. Bugün İngilizce ve Almanca konuşulan ülkelerde La, Si, Do ve diğer notaların A, B, C biçiminde adlandırılması Boethius'tan kalmadır. (Sakman, 2009).
- Müzik literatüründe “nota” olarak adlandırılan müzik yazısının temeli “neuma”lardır ve neuma formunda kaleme alınmış ilk müzik yazıları, 9'uncu yüzyılda yazılmış dini müziklere aittir (Leech-Wilkinson, 2007, s. 113).
- Toskana'da Arezzo katedralinde rahip olan Guido, 1030 yılında koro çocuklarına duaları ezberletmek için bir yöntem bulur. Bu yöntemle göre çocuklara her yeni sesin bir öncekinden daha yüksek başladığı bir halk ezgisi öğretir. Sonra bunu Aziz Johannes Battista'nın Latince yazılmış ilahi sözlerine çevirir. Ezgideki her sesi metnin her dizesinin ilk hecesi ile adlandırır.

Müzik Notası...

- Arezzo'dan günümüze taşınan notalama sistemi;

Ut queant laxis (sadece senin hizmetçilerin)

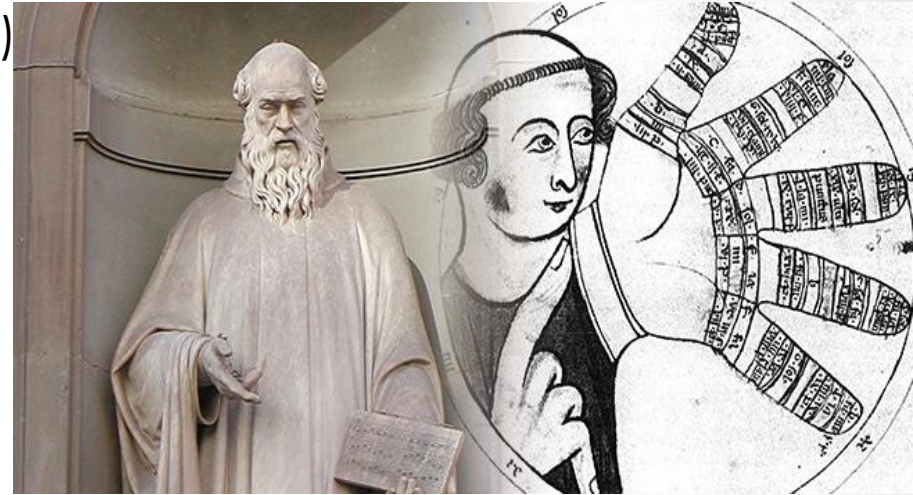
Resonare fibris (özgürce ilahi söyleyebilir)

Mira gestorum (mucizelerin hakkında)

Famuli tourum (işlerin hakkında)

Solve polluti (günahlarının lekelerini sil)

Labii reatum (onların dudaklarından)

- Yedinci notanın adı uzun zaman "B" olarak kalmış, sonradan 13'üncü yüzyılda Sanete Johannes kelimelerinin baş harfinden oluşan "Si" adını almıştır.
- Solmleme olarak adlandırılan bu yöntemdeki ilk sesin "Ut" olan adını seri nota okumada sesli harfin getirdiği hızlı okuma güçlüğü nedeniyle "Do" olarak değiştiren ve ilk kullanan ise Giovanni Maria Bononcini (M.S. 1642-1678)'dir.

Müzik Notası...

- Modern müzik yazısını bugüne taşıyan diğer bir gelişme de aynı zamanda bilgi dünyasının en önemli eşiklerinden biri olan basımevinin icadıdır.
- Basımevi müzik notalarının daha hızlı yayılımını ve daha kolay kullanımını sağlamakla kalmamış, notalama alanında evrensel standartlara varılmasının yolunu açmıştır.
- Nota basımı müzik yazısına, çalgıcılara ve bestecilere yeni bir disiplin getirmiş, böylece müzik yazısının daha açık olmasına yönelme zorunluluğu doğmuştur (Say, 2012, s. 122).
- İçinde nota bulunan ilk basılı kitap 1457 yılında Almanya'nın Mainz şehrinde yayımlanmıştır.
- Ancak, Johann Fust ve Peter Schoeffer tarafından yayımlanan bu kitapta baskı sırasında harfler bulursa da nota yerleri sonradan el ile yazılmak üzere boş bırakılmıştır.
- Nota basımının yaygınlaştığı daha sonraki yıllarda dahi bir süre daha kitaplarda boş yerler bırakılmış, yalnızca bir porte basılıp notalar bu porte üstüne sonradan elle yazılmıştır (Mimaroglu, 2011, s. 217).
- İlk nota basımı ise 1476 yılında Roma'da Ulrich Han tarafından basılan Missa kitabı ile gerçekleşmiştir (Say, 2012, s. 122).

Bilgi Kaynağı Olarak Müzik...

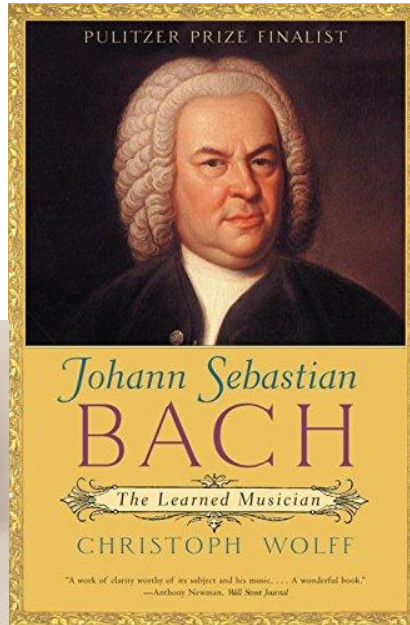
- Müziğin içine girildikçe genişleyen, öğrenildikçe farklı açılarının keşfedildiği, bilgiye ulaştıkça daha fazlasını gerektiren ve bilgiye ulaşıldığı anda kendini yeniden yaratan karmaşık bir doğası vardır (Boran ve Şenürkmez, 2010, s. 9).
- Müziğe bu özelliği ve öznelliği kazandıran temel yan paylaşılabılır ve aktarılabılır olmasıdır.
- Bu nokta, aynı zamanda müziğin bilgi kaynağı kimliği kazandığı andır.

Bilgi Kaynağı Olarak Müzik...

- Müzik Eserleri
- Müzik Notaları
- Müzik Kitapları
- Müzik İcracıları
- Müzik Enstrümanları
- ...

T A R K A N

1. YOLLA 04:46
2. ÇAY SİMİT 04:13
3. BENİ ÇOK SEV 04:17
4. BEN SENİN... 03:52
5. ÇOK AĞLADIM 04:33
6. HER ŞEY FANİ 05:38
7. KEDİ GİBİ 04:09
8. HODRİ MEVDAN 04:20
9. BİZ ÇOCUKKEN 05:57
10. BAL KÜPÜ 04:14

Müzik Notalarının ve Müzik Temalı Bilgi Kaynaklarının Sınıflandırılması

- Dermeye Geliş Sırası
- Eser Adı
- Besteci Adı
- Yazar Adı
- Aranjör Adı
- Müzik Türü
- Müziğin Dönemi
- ...
- **Bireysel Yöntem ve Uygulamalar**

Kataloglamada AACR2 (Anglo-American Cataloguing Rules)

Bilgi Kaynaklarının Sınıflandırılması

- Kartografik materyaller
- Müzik
- Metin
- Film şeritleri
- Hareketli resimler
- Slaytlar
- Saydamlar
- Elektronik kaynaklar
- Mikroformlar
- Ses kayıtları
- Video kayıtları

Kataloglamada AACR2 (Anglo-American Cataloguing Rules)

1. *Düzye Tanımlama*

- Eser adı
- Sorumluluk bildirimini
- Basım bildirimini
- Materyale özgü ayrıntılar
- Yayın evi, yayın yeri, yayın tarihi
- Fiziksel niteleme
- Notlar
- Standart numara

AACR2 (Anglo Amerikan Kataloqlama Kuralları 2)'de Müzik

- Bir bestecinin yapıtlarının biri ya da daha çoğu besteci adı altında temel giriş yapılarak kataloglanır. Düzenleyen için ek giriş yapılır.
- Düzenleme, uyarlama vb. müzik eserinde bestecinin bir ya da daha çok yapıtının düzenleniş, uyarlanması vb. bilgileri besteci için temel giriş altında verilir.
- Özgün besteci tanınmıyorsa, yapıt adı ile temel giriş, düzenleyen ya da uyarlayan için ek giriş yapılır.
- Bir operanın temel girişi besteci adı altında yapılır.
- Bir sanatçı ile yazar işbirliği sonucunda oluşan yapıtın temel girişi, içkapakta (bilginin ana kaynağında) öncelikli ya da belirgin olarak yazılan yazara bağlı olarak yapılır. (Keseroğlu, 2006).
- Söz konusu olan bir müzik kitabı ise monograf için uygulanan kataloglama kuralları aynı önceliklerle geçerlidir.

Rossini, Gioacchino

[II barbiere di Siviglia.]

The barber of Seville = II barbiere di siviglia : a Lyric comedy / adabted from the French of Pierre Augustin Caron de Beaumarchais : and rendered into English from Italian by J. Wrey Mould ; the music composed by Gioacchino Rossini Rossini ; revised from the orchestral score by W. S. Rockstro. — London : Boosey, 1848.

1 ses notası (VIII, 16, 370 s.) ; 24 sm. — (The standard lyric drama ; v. 3)

I. Yapıt adı. II. Beaumarchais, Piere Augustin.
II. Mould. J. Wrey. IV. Rockstro, W. S. V. Dizi.

Örnek 238 Opera bestecisi

Bach, Johann Sebastian

[Chorale preludes, seçmeler]

Organ choral preludes / J. S. Bach ; arranged for Pianoforte by William Murdoch. — London : Schott, 1928.

4 c. Müzik (14, 17, 18, 19 s.) ; 30 sm.

İçindekiler : Liebster Jesu, wir sind hier — Herzliech
Thut mich verlangen — Jesus Chirstus, unser Heiland
— Ein feste Burg ist unser Gott

I. Yapıt adı. II. Murdoch, William.

Kataloglamada RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)

- Kataloglama kurallarını kolaylaştırma,
- Bilgi kaynakları arasındaki ilişkileri gösteren FRBR kavramsal modelini uygulama,
- Çeşitli metadata şemaları için içerik standardı belirleme,
- Düzenleme ve erişim olanaklarını geliştirme,
- ***Bilgi kaynaklarının tüm türlerini tanımlama,***
- Uluslararası bağlamda daha esnek bir yapı sunma,
- Kütüphane verilerinin diğer bibliyografik verilerle etkileşimini sağlama (zel, 2013).

Kataloglamada RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)

RDA Temel Unsurlar

- Eser adı
- Sorumluluk bildirimini
- Basım bildirimini
- Basım bildirimini düzenlenmiş biçimde gösterimi
- Süreli yayın sayı bilgileri
- Kartografik içeriğin ölçütleri
- Yayın yeri
- Yayın evi
- Yayın tarihi
- Dizi /alt dizi adı
- Dizi/alt dizi numarası
- Gösterim için tanımlayıcılar
- Taşıyıcı türü
- Fiziksel niteleme

RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)'da Mzık

Mzık Uygulama Grev Gc (2011)

- Kaynak Tanımlama ve Erişimde mzık ile ilgili en iyi uygulamalar ve dokmanları oluşturmak,
- Amerikan Mzık Ktphanecileri Derneği (MLA)'nin mzikle ilgili uygulamalarını duyurmak, diğer resmi kaynak tanımlama ve erişim politikaları arasındaki mzık temalı ilişkiye ilişkin tavsiyelerde bulunmak,
- Ses kayıtları, mzık eserleri, mzık notaları ve ifadeleri için eksiksiz rnekler oluşturmak.
- Mzık konulu bilgi kaynaklarında bilgiyi daha çok, doğru ve eksiksiz erişilir kılmak.
- Mzık konulu bilgi kaynaklarının kataloglanmasında teori uygulama uyumsuzluklarını en aza indirmek.

RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)'da Müzik

Müzik Uygulama Görev Gücü (2011)

- Bilgi Kaynağının Oluşumu ve Materyalin Kayıt Özellikleri
 - Belirtilerin ve Öğelerin Özelliklerinin Kaydedilmesine İlişkin Genel Kurallar
 - Belirtileri ve Öğeleri Belirleme
 - Taşıyıcıları Tanımlama
 - Erişim ve Edinme Bilgisi Sağlama
- İş ve İfade Özniteliklerini Kaydetme
 - Eserler ve İfadelerin Niteliklerini Kaydetme Hakkında Genel Kurallar
 - İşleri ve İfadeleri Belirleme
 - İçeriği Tanımlama
- Kişinin, Ailenin ve Kuruluşun Özniteliklerini Kaydetme
 - Kurumsal Organizasyonların Belirlenmesi
- İş, Anlatım, Belirtim ve Öğe arasındaki Birincil İlişkilerin Kaydedilmesi
 - Birincil İlişkileri Kaydetme Hakkında Genel Kurallar

RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)'da M¼zik

M¼zik Uygulama Grev G¼c¼ (2011)

- Kişilere, Ailelere ve Kurumsal Organizasyonlara İlişkiler Kaydetme
 - Kayıt Hakkında Genel Kurallar, Bir Kaynakla Birlikte Olan Kişiler, Aileler ve Kurumsal Organizasyonlarla İlişkiler
 - şahıslar, Aileler ve Bir İş ile Birlikte Olan Kurumsal Organizasyonlar
 - Bir Anlatım İle İlgili Kişiler, Aileler ve Kurumsal Organizasyonlar
- İşler, İfadeler, Belirtiler ve ğeler Arasındaki İlişkilerin Kaydedilmesi
 - İşler, İfadeler, Belirtiler ve ğeler Arasındaki İlişi Kaydı Hakkında Genel Kurallar
 - İlgili alışma/iş
 - İlgili İfade
 - İlgili Belirtim

RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)'da Müzik

Paralel Diğer Başlık Bilgileri

- Preferred Source

RICHARD STRAUSS

DON QUIXOTE

Symphonic Poem Sinfonische Dichtung Op. 35

- RDA Elements

Title Proper (2.3.2): Don Quixote

Other Title Information (2.3.4): symphonic poem

Other Title Information (2.3.4): op. 35

Parallel Other Title Information (2.3.5): sinfonische Dichtung

Statement of Responsibility Relating to Title Proper (2.4.2): Richard Strauss

- ISBD in MARC

245 10 Don Quixote : \$b symphonic poem = sinfonische
Dichtung : op. 35 / \$c Richard Strauss.

RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)'da Müzik

Performans ortamının tamamı değil bir kısmı başka bir dildedir ve performans aracı vb. uygun başlıkta yer almaktadır.

- Preferred Source

FELIX MENDELSSOHN BARTHOLDY

OCTET

For 4 Violins, 2 Violas and 2 Violoncellos

E ♭ major/Es-Dur/Mi ♭ majeur

Op. 20

- RDA Elements

Title Proper (2.3.2): Octet for 4 violins, 2 violas and 2 violoncellos E ♭ major op. 20

Parallel Title Proper (2.3.3): Es-Dur

Parallel Title Proper (2.3.3): mi ♭ majeur

Statement of Responsibility Relating to Title Proper (2.4.2): Felix Mendelssohn Bartholdy

- ISBD in MARC

- 245 10 Octet for 4 violins, 2 violas and 2 violoncellos E ♭ major op. 20 = \$b Es-Dur = mi ♭ majeur / \$c Felix Mendelssohn Bartholdy. ●

RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)'da Müzik

Birden çok alan ve elemanlarda birden fazla paralel veri örneği

- Preferred Source

Ludwig van Beethoven
Konzert in C
Für Klavier, Violine, Violoncello und Orchester
>>Tripelkonzert<<
Concerto in C major
For piano, violin, cello and orchestra
>>Triple Concerto<<
op. 56
Herausgegeben von / Edited by Bernard van der Linde

- Cover

Bärenreiter
Studienpartituren
Study scores
285

- RDA Elements

Title Proper (2.3.2): Konzert in C für Klavier, Violine, Violoncello und Orchester op. 56
Parallel Title Proper (2.3.3): Concerto in C major for piano, violin, cello and orchestra
Other Title Information (2.3.4): Tripelkonzert
Parallel Other Title Information (2.3.5): Triple concerto
Statement of Responsibility Relating to Title Proper (2.4.2): Ludwig van Beethoven
Statement of Responsibility Relating to Title Proper (2.4.2): herausgegeben von Bernard van der Linde
Parallel Statement of Responsibility Relating to Title Proper (2.4.3): edited by Bernard van der Linde
Title Proper of Series (2.12.2): Bärenreiter Studienpartituren
Parallel Title Proper of Series (2.12.3): Bärenreiter study scores
Numbering Within Series (2.12.9): 285|

- SBD in MARC

245 10 Konzert in C für Klavier, Violine, Violoncello und Orchester op. 56 : \$b Tripelkonzert = Concerto in C major for piano, violin, cello and orchestra : Triple concerto / \$c Ludwig van Beethoven ; herausgegeben von Bernard van der Linde = edited by Bernard van der Linde

...

490 0_ Bärenreiter Studienpartituren = \$a Bärenreiter study scores ; \$v 285

RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)'da Müzik

Müziğe (bilgi kaynağı) erişimi sağlayan nitelime çeşitliliği;

- Basit kayıt - bir besteci, bir beste/iş (skor)
- Basit kayıt - bir besteci, bir beste/iş (ses kaydı)
- Bir kişinin eserlerinin derlenmesi (skor)
- Bir kişinin eserlerinin derlenmesi (ses kaydı)
- Farklı kişilerin eserlerinin derlenmesi (skor)
- Farklı kişilerin eserlerinin derlenmesi (ses kaydı)
- Harici bir işle skorlama
- Skor reproduksiyonu
- Ses kaydı eşliğinde skor ve parçalar
- Opera ses kaydı
- Yayınlanmamış kaynak (el yazması skor)
- Başka bir çalışmaya uyarlama (skor)
- Düzenleme (skorlar)
- Bir kişinin, harici bir iş ile derlemesi (ses kaydı)
- Ses ve bilgisayar içeriğine sahip eşlik eden ses diski ile skorlama
- Bir kişinin eserlerinin derlenmesi (ses kaydı, DVD ses)
- Çalışmaların bir kişi tarafından derlenmesi (ses kaydı, blu-ray ses)
- Caz ses kaydı
- Ayrı ayrı yayınlanan librettolar

RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)'da Müzik Örnek-1

Unpublished resource (manuscript score)

```
LDR/06 d
LDR/07 m
LDR/08 i

008/06 s
008/07-10 1766
008/11-14
008/15-17 xx
008/18-19 zz
008/20 z
008/35-37 zxx

040    XXX $b eng $e rda $c XXX
100 1_ Haydn, Joseph, $d 1732-1809, $e composer.
240 10_ Divertimenti, $n H. XI, 24, $r D major. $k Selections
245 10_ Divertimento 24o per il pariton / $c in Nomine Domini de Joseph
Haydn [1]766.
246 3_ Divertimento quattordicesimo per il bariton
264 _0_ $c 1766.
300    1 part (2 pages) ; $c 36 cm
336    notated music $2 rdacontent
337    unmediated $2 rdamedia
338    volume $2 rdacarrier
340    paper $c brown ink $d holograph $d handwritten
500    For baryton, viola and cello.
500    Title and date from caption.
500    Holograph.
546    $b Staff notation.
500    Fragment of baryton part; includes moderato and menuet
(allegretto) sections.
500    "Jos. Haydn's Handschrift"--in ink, colophon.
510 4_  RISM online, $c 000111312
510 4_  Van Patten, Nathan. Memorial Library of Music, 1950, $c MLM 491.
546    $b Staff notation.
650 _0_ String trios (Viola, cello, baryton) $v Excerpts $v Parts.
```

RDA (Kaynak Tanımlama & Erişim)'da Müzik Örnek-2

Score reproduction

```
LDR/06 c
LDR/07 m
LDR/08 i

008/06 r
008/07-10 2012
008/11-14 1920
008/15-17 nyu
008/18-19 sn
008/20 z
008/24-29 hi
008/30-31 n
008/35-37 eng

040     XXX $b eng $e rda $c XXX
020     0486488632
020     9780486488639
048     ka01
050     _4 M23 $b .I95 no.2 2012
100    _1 Ives, Charles, $d 1874-1954, $e composer, $e author.
240    10 Works. $k Selections
245    10 Piano sonata no. 2 : $b "Concord" ; with, The essays before a
sonata / $c Charles Ives ; introduction by Stephen Drury.
246    30 Concord
264    _1 Mineola, New York : $b Dover Publications, $c 2012.
264    _4 $c ©2012
300    1 score (xlv, 66 pages) ; $c 30 cm
336    notated music $2 rdacontent $3 1st work
336    text $2 rdacontent $3 2nd work
337    unmediated $2 rdamedia
338    volume $2 rdacarrier
546    $b Staff notation.
505    2_ Piano sonata no. 2. Emerson -- Hawthorne -- The Alcotts --
Thoreau.
650    _0 Sonatas (Piano)
651    _0 Concord (Mass.) $v Songs and music.
600    10 Emerson, Ralph Waldo, $d 1803-1882.
600    10 Hawthorne, Nathaniel, $d 1804-1864.
700    1_ Drury, Stephen, $e writer of introduction.
700    12 $i Contains (work): $a Ives, Charles, $d 1874-1954. $t Sonatas,
$m piano, $n no. 2.
700    12 $i Contains (work): $a Ives, Charles, $d 1874-1954. $t Essays
before a sonata.
740    02 Essays before a sonata.
775    08 $i Reproduction of (manifestation): $a Ives, Charles, 1874-1954.
$t Piano sonata no. 2 $d New York : Knickerbocker Press, 1920 $h 1
score (71 pages) ; 31 cm
775    08 $i Reproduction of (manifestation): $a Ives, Charles, 1874-1954.
$t Essays before a sonata $d New York : Knickerbocker Press, 1920 $h v,
124 pages ; 20 cm $w (OCoLC)1654294
```

Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarında Neler Bilgiye Erişim Unsuru Olabilir???

- Yazar,
- Besteci,
- Eser adı,
- Düzenleyen,
- Orkestrasyon,
- Aranje eden,
- Vokal performans sahibi,
- Enstrüman performans sahibi,
- Enstrüman grubu,
- Orkestra,
- Müzik grubu,
- Müzik dönemi,
- Müzik türü,
- ...

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

- Araştırmanın kapsamında, müzik notalarına ülkemizdeki erişim tercihlerinin ortaya konulması için seçilmiş 29 kurumun müzik notalarına ve müzik temalı bilgi kaynaklarına yönelik bilgi organizasyonu uygulamaları ele alınmıştır.
- Çalışma kapsamına alınan kurumlar belirlenirken; kamu ve özel sektörden olmak üzere orkestralar, opera ve baleler, kent orkestraları, müzik kütüphaneleri, özel sektör destekli orkestralar ve köklü üniversitelerden örneklerin olmasına özen gösterilmiş, bu süreçte deneyim en önemli ölçütlerden biri olarak değerlendirilmiştir.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

29 Kurum

- 6 Devlet Senfoni Orkestrası Repertuvarı
- 6 Devlet Opera ve Balesi Repertuvarı
- 3 Kent Orkestrası Repertuvarı
- 2 Filarmoni Orkestrası Repertuvarı
- 1 Oda Orkestrası Repertuvarı
- 1 Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Repertuvarı ve Kütüphanesi
- 1 Güzel Sanatlar Fakültesi Repertuvarı ve Kütüphanesi
- 4 Devlet Konservatuvarı Repertuvarı ve Kütüphanesi
- 1 Müzik Kütüphanesi
- 2 Askeri Bando Repertuvarı ve Kütüphanesi
- 1 Askeri Müzik Eğitim Kurumu
- Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Arşiv ve Repertuvarı

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

- Seçilen kurumlarda “yalnız müzik icra edilen kurumlar” ve “hem müzik icra edilen hem de bilimsel olarak müzik eğitimi verilen kurumlar” gruplandırmasına gidilmiş ve elde edilen bilgiler bu iki gruba bağılı olarak derlenmiş ve yorumlanmıştır.
- Ele alınan kurumların müzik notalarına ilişkin uygulamaları da bu grupta tercihini doğruluğunu kanıtlamıştır.
- Çünkü elde edilen bilgiler, müzik notalarını ele alış biçimi konusunda en temel farklılığın, yalnız müzik icra eden kurumlar ile hem müzik icra eden hem de bilimsel olarak müzik eğitimi veren kurumlar arasında olduğunu göstermiştir.
- Üniversiteler ve Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı dışında çalışmada yer verilen kurumların tamamı –müziğin dinleyici ve izleyicilere görsel sunu eşliğinde sunulduğu opera ve baleler de dahil olmak üzere– yalnız müzik icra eden kurumlar olarak değerlendirilmiştir.
- TABAR Müzik Kütüphanesi ise müzik icrası olmayan tek kurumdur.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Yalnız Müzik İcra Eden Kurumlar

- Repertuvar + Kitaplık
- Koleksiyonlar büyük ölçüde müzik notalarından ibaret
 - Bireysel ve toplu çalışma etütleri,
 - Tek bir enstrümana ait tek sayfalık partiler,
 - Düet, trio, kuartet vb. için birkaç sayfalık etütler,
 - Orkestra, koro ve bando gibi topluluklar için yazılan eserlerin tüm notalarının aynı anda görülmesini sağlayan partisyonlar,
 - Bir eserin her enstrüman için ayrı ayrı yazılmış partilerinden oluşan nota kitapları.
- Evrensel sınıflama sistemi genelde uygulanmıyor.
- **Müzik notalarının ve diğer bilgi kaynaklarının düzenlenmesinde AACR ya da RDA uygulanmıyor.**
- Müzik notaları ve diğer bilgi kaynakları kurumun repertuvar/kitaplık sorumlusunun inisiyatifine göre düzenleniyor.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Yalnız Müzik İcra Eden Kurumlar

- Repertuvarında enstrümanlara ait müzik notalarının dışında opera sanatçılarının seslendirecekleri melodilere ilişkin notaları da bulundurarak yalnız müzik icra eden diğer kurumlardan ayrılan opera ve balelerin nota erişim tercihlerinde de bir kendine özgülük söz konusudur.
- Repertuvarında orkestra ve opera sanatçılarının seslendireceği notalar bir zarf içinde bir arada ve genellikle repertuvar sorumlularının tercihi ve sorumluluğuna bırakılmış bir düzene göre tutulur.
- Buradaki tercih zarfları repertuvarında eser adına göre alfabetik sıralamadır.
- Hazırlanan zarflar aynı zamanda o yapıtın/bilgi kaynağının repertuvar içindeki organizasyonu anlamına gelmektedir.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Yalnız Müzik İcra Eden Kurumlar

- Devlet Opera ve Bale Müdürlükleri arasındaki işbirliğinin bir benzeri, ülkemizdeki senfoni orkestraları arasında da uygulanmakta, tüm senfoni orkestralarında icra edilen eserlerin orijinal notaları Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası bünyesinde bulunan arşivde tutulmaktadır.
- Eserlerin her birinin ayrı kutularda muhafaza edildiği arşiv, notaların kuruma geliş tarihlerine göre düzenlenmiş ve kutular üzerine esere ilişkin kısa nitelendirme bilgilerinin –eser adı, bestecisi, türü, partiyon dağılımı– verildiği etiketler eklenmiştir.
- Burada da tercih edilen yaklaşım eser veya besteci adına göre alfabetik (%63) ya da repertuvara katılış tarihine göre kronolojik (%37) sıralamadır.
- Klasörlerde, kutularda ya da dosyalarda tutulan notaların düzeni ve erişim tercihlerinde evrensel kataloglama sistemlerinden yararlanılması tercih edilmemiştir.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Yalnız Müzik İcra Eden Kurumlar

- Kent orkestraları ve özel sektör destekli orkestraların repertuvar organizasyonu ve erişim tercihlerinde repertuvar sorumlularının yaklaşımının çok daha belirleyici olduğu söylenebilir.
- Bu kurumların repertuvar sorumluları hem notaların repertuvarında tutulma düzeninin kurucusu ve sürdürücüsü, hem repertuvara katılması ve seslendirilmesi planlanan eserlerin sağlanması sürecinin sorumlusu, hem de diğer kurumlarla sağlanacak işbirliği aracılığı ile nota değişim sürecinin yürütücüsü konumundadır.
- Notaların repertuvarlarda genellikle eser adına göre sınıflandırıldığı bu orkestralarda bilginin organizasyonu için nota klasör ya da dosyaların üzerine, “eserin kimlik bilgileri” olarak ifade edilen bilgilerin kaydedildiği etiketler eklenmiştir.
- Kurumlarda dosya üzerinde yer alan eser kimlik bilgilerine erişim olanağı sağlayan ve kuruma özgü olarak geliştirilmiş bilgisayar programları kullanılmaktadır.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Yalnız Müzik İcra Eden Kurumlar

- Türk Silahlı Kuvvetleri Armoni Müzikası Komutanlığı ve Harbiye Askeri Müze Mehteran Bölüğü nota koleksiyonları ve çalışma esaslarına göre repertuvara yönelik kendi kataloglama sistemlerini geliştiren kurumlar için iyi bir örnektir.
- Her iki kurumda da repertuvarın tamamı elektronik ortama taşınmıştır.
- AACR2 ya da RDA'ya yer verilmeyen repertuvarlar için bir takım erişim/yaklaşım/arama başlıkları belirlenmiş ve bu başlıklara ilişkin bilgiler hem notaların tutulduğu zarf ve kutuların üzerine, hem de bu iş için geliştirilen basit bilgisayar yazılımlarına kaydedilmiştir.
- Harbiye Askeri Müze Mehteran Bölüğü'nde repertuvarın yanı sıra 100 yıllık ayrıntılı etkinlik analizlerinin tutulduğu ve kültürel miras niteliği taşıyan bir arşiv de vardır. Söz konusu arşiv notaların kuruma katılış tarihini esas alan tarihi kronolojik sıraya göre düzenlenmiş, nitelendirme bilgileri için notalarda yer alan başlıklarla birlikte etkinliğin adı da erişim bilgilerine eklenmiştir.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Yalnız Müzik İcra Eden Kurumlar

- TRT Müzik Arşivinde de uluslararası bir kataloglama sistemi uygulanmamaktadır.
- Bu arşiv, notaların yanı sıra müzik eğitim materyallerinden ve görüntü ve ses kayıtlarından oluşmaktadır.
- TRT repertuarı öncelikli olarak Klasik Türk Müziği ve Türk Halk Müziği olarak ikiye ayrılmıştır ve tüm repertuar elektronik ortama da aktarılmıştır.
- TRT'nin repertuarda bulunan notalara doğru ve hızlı erişim için geliştirilmiş bir elektronik arama programı vardır.
- Bu program üzerinden eserin bestecisi, güftecisi, derleyicisi, yöresi, dönemi gibi nitelendirme özelliklerine göre arama yapılabilmektedir.
- Ancak kullanılan programın AACR2 ve RDA ile organik bir bağı yoktur.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Müzik icra edilen ve bilimsel olarak müzik eğitimi verilen kurumlar

- Üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Konservatuvarları, müzik icrasının bilimsel müzik eğitimi ile birlikte yürütüldüğü kurumlardır.
- Bu farklılık, kurumların bünyelerinde bulunan kütüphane ya da repertuvarlardaki nota erişim tercihlerini de farklılaştırmıştır.
- Bu farklılığın temel nedeni notaların dışındaki diğer bilgi kaynaklarıdır.
- Çalışma kapsamında ele alınan üniversitelerin konservatuvar ya da müzik bölümlerinde müzik konulu kitapların kütüphanede kullanılan kataloglama sistemi içinde düzenlenmesi belirlenmiştir.
- Söz konusu notalar olduğunda kuruma özgü uygulamalara yönelindiği görülmektedir.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Müzik icra edilen ve bilimsel olarak müzik eğitimi verilen kurumlar

- Sayfalar halinde olan notalar makam (%19), eser adı (%41), ya da koleksiyona katılış tarihini(%40) esas alan bir düzenleme sistemine göre klasörlere ya da dosyalara konulmuştur.
- Notalar bir esere ait partiyon biçiminde ise, eser adına göre alfabetik bir sıralama yapılmıştır. Her iki durumda da erişimin daha kolay olacağı düşünülerek müzik notaları koleksiyon içinde ayrı bir bölümde tutulmaktadır.
- Ödünç verilmeyen ancak fotokopi yapma olanağı sunulan notaların oluşturduğu klasörlerde ise, klasör sırtlarına koleksiyonun tamamı için kullanılan kataloglama sistemine bağlı kalınarak müzik alanındaki ilgili numara verilir.
- Notaların kitap biçiminde olduğu durumlarda da koleksiyonun bütünlüğü çerçevesinde kitap sistem içindeki ilgili kataloglama numarası ile gösterilir.
- Verilen katalog bilgisinde ayrıntılı niteleme ise son derece sınırlıdır.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Müzik icra edilen ve bilimsel olarak müzik eğitimi verilen kurumlar

- Çalışma kapsamında ele alınan konservatuvar ya da müzik bölümlerinin tamamında bir kütüphane bulunmaktadır.
- Koleksiyonunda ağırlıklı olarak müzik notalarına yer veren bu kütüphanelerin –koleksiyonun tamamını ya da bir bölümünü içeren– dijital nota veri tabanları da vardır.
- Bir kısmı internet erişimine de açık olan bu veri tabanları üzerinden eser adı, bestecisi, derleyicisi gibi değişkenler üzerinden tarama yapmak ve notaya erişmek olanaklıdır.
- Bunun için ise fakülte ya da konservatuvarlar tarafından verilecek erişim şifresine gereksinim vardır.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Müzik icra edilen ve bilimsel olarak müzik eğitimi verilen kurumlar

- Repertuvarın tamamının elektronik ortama taşındığı ve nota sehpaları yerine dijital tablet ekranların kullanıldığı –Türkiye’deki ilk örnek olarak– Bilkent Senfoni Orkestrası, sahip olduğu bilgisayar teknolojisi sayesinde diğer kurumlardan farklı bir nota erişim tercihi ortaya koymuştur.
- Bir müzik notasına ait her türlü nitelme bilgisine daha kolay ulaşmayı sağlayan ve diğer müzik kurumları için örnek olması beklenen bu yenilik, notalara erişim tercihi alanına da esneklik getirmiştir.
- Eser adı, besteci, orkestra, enstrüman, partiyon, tür, dönem, ...

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

Müzik icra edilen ve bilimsel olarak müzik eğitimi verilen kurumlar

- 200 yıla yaklaşan tarihi ile ülkemizdeki çok sesli müziğin kilometre taşlarından biri olan Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı'nın 7500 eser bulunan repertuvarının tamamı bilgisayar ortamına aktarılmıştır.
- Kurumun repertuvarı için kuruma özgü bir sınıflama sistemi ve kataloglama bilgilerini içeren bilgi düzenleme metodu geliştirilmiştir.
- Sisteme göre repertuvar Türk Marşları, Milli Marşlar, Big Band Eserleri, Koro Eserleri gibi temel gruplara ayrılmış, her grup da kendi içinde eser adına göre alfabetik sıralanmıştır.
- Bu sistemde dikkat çekici olan, temel gruplardan birinin adının "Bilişim Destekli Eserler" olmasıdır. Bu yaklaşım, hayatın hemen her alanında olduğu gibi müzik notalarının evrimi, düzenlenmesi, kullanımı ve saklanması konusunda da bilgisayar teknolojisinin belirleyici olduğu bir dünyaya yönelim olduğunun kanıtıdır. Şüphesiz bu yönelim müzik notalarına ilişkin erişim tercihlerini de değiştirecek ve dönüştürecektir.

Müzik Kütüphanelerinde/Repertuvarlarında Müzik Konulu Bilgi Kaynaklarının Düzenlenmesi

TABAR Müzik Kütüphanesi

- Pan Yayıncılık tarafından Borusan Müzik Kütüphanesi'nin boşluğunu doldurmak için kurulmuş.
- Koleksiyonunda notalar, kitaplar, tezler, süreli yayınlar vb. bulunuyor.
- Temel erişim basit bir arama motoru üzerinden yapılıyor.
- «Yer Numarası» başlığı ile verilen nitelendirme bilgilerinde bilgi kaynaklarının LC Sınıflama Sistemine göre düzenlendiği görülmektedir.
- Bilginin düzenlenmesi başlıkları; eser adı, dil, materyal türü, ISBN ya da ISSN numarası, yer numarası, yazar, baskı ve yayın bilgisi şeklinde verilmiş.
- Ayrı bir kataloglamaya gereksinim duyulmamış.

TABAR

MÜZİK KÜTÜPHANESİ

Show entriesFiltrele:

#	Başlık	Dil	Materyal	ISBN	Yer No	Yazar	Baskı	Yayın Bilgisi
1	Ordu'nun dereleri : gitar ve keman için süit / Atilla Sağlam	TR	Nota	9759327023	M 287 SAĞ	Sağlam, Atilla		Bursa : y.y. , 2006
2	Avrupa ve Türk-İslam medeniyetinde müzikle tedavi : tarihi gelişimi ve uygulamaları / Ahmet Şahin Ak	TR	Kitap	9758004255	ML 3920 AK	Ak, Ahmet Şahin		Konya : Öz Eğitim , 1997
3	Ludwig van Beethoven : kendi sözleriyle bir insan ve sanat adamı / Friedrich Kerst, çev.	TR	Kitap	975271588	ML 410.B41 KER	Kerst, Friedrich		İstanbul : Bileşim Yayınevi , 2005

Sonuç

- Çalışmada yer verilen kurumların tamamı bir repertuvara sahip.
- 23 kurum bünyesinde aynı zamanda bir kütüphane/kitaplık bulunduruyor.
- Bu kütüphaneler/kitaplıklar büyük oranda müzik konulu kaynaklardan oluşuyor.
- Yalnız müzik icra eden kurumların tamamında repertuvarların yanı sıra kütüphanelerde yer alan bilgi kaynakları da birim sorumlularının bireysel yaklaşımlarına bağlı olarak düzenlenmiştir.
- Bilgi kaynaklarının düzenlenmesinde ve erişim sistematığının oluşturulmasında evrensel bilginin düzenlenmesi ilkelerinden yararlanılmamıştır.
- Araştırmada yer alan kurumların 3'ünün kütüphanesinde bilgi kaynaklarının düzenlenmesi AACR2 kurallarına göre yapılırken, RDA'ya göre bilgi kaynaklarını düzenleyen kurum sayısı yalnız 2'dir.

Sonuç

- Her iki tercihte de kaynak tanımlamada uygulanan kuralların sunduğu derinlik ve erişim çeşitliliği çok sınırlı bir biçimde kullanılmıştır.
- Bilginin düzenlenmesi açısından en sorunlu ve standarttan uzak müzik temalı kaynak grubunu müzik notalarının oluşturduğu görölmektedir.
- Araştırma sürecinde iletişim kurulan kütüphane ve repertuvar sorumlularının % 77'si kurumun amaçları ve özellikleri doğrultusunda, kullanılan bilgi düzenleme yöntem ve ayrıntısının evrensel bilgi düzenleme sistemlerinden çok daha işlevsel olduğunu düşünmektedir.
- Bilgi profesyonellerinin yanı sıra bilginin düzenlenmesi de dahil, bazı bilgi hizmetlerinin sunulmasında müzik alanında uzman kişilerden destek alan kurumların bilgiyi doğru kullandırma ve bilgiye erişim konusunda daha verimli oldukları tespit edilmiştir.

Öneriler

- Bilgi merkezi yöneticileri ve bilgi profesyonelleri müzik temalı bilgi kaynaklarının bilgi merkezleri için en az diğer bilgi kaynakları kadar önemli ve gerekli olabileceğini sürekli dikkate almalıdır.
- Özellikle müzik notaları ve sesli bilgi kaynakları söz konusu ise bilgi profesyonellerinin bilgi kullanıcıları ile kuracakları empati çok daha önemlidir.
- Müzik notaları ve müzik temalı bilgi kaynaklarının dermeye kazandırılmasında olduğu kadar teknik hizmetler sürecinde de kullanıcılarla yoğun işbirliği içinde olunmalı.
- Evrensel dili ile müziğin bireylerin ve hatta toplumların bilgi gereksinimine yanıt vermesi ve bilgi kullanıcılarında değişim yaratması tüm bilgi profesyonellerinin sorumluluğudur.
- AACR ve RDA gibi evrensel bilgi düzenleme kurallarının müzik notaları ve müzik temalı bilgi kaynaklarının organizasyonu konusunda son derece zengin standartlar sunduğu gerçeği ile hareket edilmelidir.

Öneriler

- Özel ve sınırlı kullanıcıları olan müziğe özgü bilgi merkezleri söz konusu ise evrensel bilgi düzenleme kuralları kadar kurum ve kullanıcılarının özneliliği de bilgi kaynaklarının düzenlenmesinde dikkate alınmalıdır.
- Bilgisayar ve internet teknolojilerinden yararlanmanın yaygınlaştırılması müzik notaları ve müzik temalı bilgi kaynaklarının düzenlenmesinde standartların korunmasını kolaylaştıracaktır.
- Evrensel bilgi kaynağı düzenleme sistemlerinin ve kurallarının yeteri kadar tanınmaması ve müzik notalarının düzenlenmesi konusunda evrensel bakış açısının geliştirilmesi karşılaşılabilecek bilgi erişim sorunlarını önemli ölçüde azaltacaktır.
- Örgün eğitim sürecinde bilgi profesyoneli adayları ile ilgili derslerde bu konuda daha çok örneğin ele alınması, farkındalığın artmasını sağlayacaktır.

Uluslararası Bilgi ve Belge Yönetimi
Alanında
Bilgiye Erişim/Kataloglama Sorunları
Sempozyumu
14-15 Eylül 2017, İstanbul

Müzik Eserlerinin ve Müzik Temalı Bilgi
Kaynaklarının Organizasyonunda Teori-
Uygulama Farklılıkları

Doç. Dr. Mehmet Ali AKKAYA